

Brüssel, 19.5.2016
COM(2016) 267 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne inimkaubandusevastases võitluses tehtud edusammude kohta (2016),

**mida nõutakse direktiivi 2011/36/EL (milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset) artikli 20 alusel
{SWD(2016) 159 final}**

I. TAUST

Inimkaubandus on täiskasvanute ja laste ostmine, müümine ja ärakasutamine. See on nähtus, mis avaldab kahjulikku mõju üksikisikutele, ühiskonnale ja majandusele. **Inimkaubitsejad kasutavad ära inimeste haavatavust**, mida võivad veelgi süvendada sellised tegurid nagu vaesus, diskrimineerimine, sooline ebavõrdsus, naistevastane vägivald, puudulik juurdepääs haridusele, etnilised konfliktid ja loodusõnnetused.

Inimkaubandus on kuritegevus, mida kihutab tagant nõudlus ja soov tulu teenida. Tulu teenimise võimalus tuleneb nii seaduslikus kui ka ebaseaduslikus majandustegevuses valitsevast pakkumisest ja nõudluse keerukast vastastikusest mõjust, millele tuleb vastu astuda, kui seda kuritegevuse liiki soovitakse kaotada.

Inimkaubandus on ränk põhiõiguste rikkumine, mis on Euroopa Liidu põhiõiguste harta alusel selgesõnaliselt keelatud. See on loetletud ühe kuriteoliigina ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 83. Artiklis 83 loetletud kuritegusid nimetatakse „eurokuritegudeks“. Need on eriti rasked piiriülese mõõtmega kuriteod.

Seetõttu on hädavajalik koostöö ja kooskõla liikmesriikide vahel, nagu märgitakse **direktiivis 2011/36/EÜ, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset**¹ (edaspidi „inimkaubandusevastase võitluse direktiiv“). Direktiivi artiklis 20 sätestatakse, et ELi ühtse ja kooskõlastatud inimkaubandusevastase strateegia väljatöötamisele kaasaaitamiseks „edastavad liikmesriigid inimkaubandusevastase võitluse koordinaatorile artiklis 19 osutatud teavet, mille põhjal koordinaator aitab komisjonil koostada aruande inimkaubandusevastases võitluses tehtud edusammude kohta, mis koostatakse iga kahe aasta tagant“.

Selleks määras komisjon ametisse ELi inimkaubandusevastase võitluse koordinaatori, kelle ülesanne on parandada ELi institutsioonide, ELi ametite, liikmesriikide ja rahvusvaheliste osalejate vahelist kooskõla ja järjepidevust, töötada välja ELi uued inimkaubandusevastase võitlusega seotud poliitikameetmed ja parandada olemasolevaid².

See on komisjoni esimene aruanne inimkaubanduse kohta pärast inimkaubandusevastase võitluse direktiivi vastuvõtmist. Kooskõlas direktiivi põhjendusega 27 ja artikliga 19 on aruanne jaotatud kolme põhiossa: inimkaubandusealased suundumused, konkreetsete inimkaubandusevastaste meetmete rakendamise tulemused ja liikmesriikide esitatud statistilised andmed. Sellele on lisatud komisjoni talituste töödokument,³ kus esitatakse üksikasjalik ja põhjalik faktiline teave, mis täiendab käesolevas aruandes esitatud andmeid. Lisaks vaadeldakse aruandes meetmeid, mida komisjon ja muud asjaomased osalejad on võtnud **inimkaubanduse kaotamist käsitleva ELi strateegia**

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32011L0036>.

² https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-anti-trafficking-coordinator_en.

³ SWD(2016) 159.

aastateks 2012–2016⁴ raames (edaspidi „ELi strateegia“). Aruande järeldusi kasutatakse komisjoni poliitiliste suundumuste esiletõstmiseks ja nende põhjal koostatakse **2016. aasta järgne inimkaubanduse kaotamise strateegia**, mis avaldatakse 2016. aastal.

Veel käsitletakse aruandes ELi inimkaubandusevastase võitluse tähtsamaid poliitilisi meetmeid, sealhulgas Euroopa rände tegevuskava⁵, Euroopa julgeoleku tegevuskava⁶, ELi tegevuskava rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise tõkestamiseks (2015–2020)⁷, inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019)⁸, ELi uut tegevusraamistikku soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välissuhetes aastateks 2016–2020⁹ ja ELi strateegilist kohustust soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019¹⁰.

Käesolevas aruandes keskendutakse teemadele, mis rõhutavad inimkaubandusevastase võitluse direktiivi ja ELi strateegia terviklikku lähenemisviisi. Eeskätt vaadeldakse, kui edukalt on rakendatud kolme P-d (ingl *prosecution, protection, prevention*), st **süüdistuste esitamist** (keskendudes finantsuurimisele), **kaitset** (keskendudes riiklike suunamismehhanismide kasutuselevõtmisele) ja **ennetamist** (keskendudes meetmetele, mida liikmesriigid on võtnud inimkaubandusevastase võitluse direktiivi artikli 18 kohaselt kuritegude ennetamiseks).

Aruande aluseks olev teave pärineb kolmest põhiallikast: andmed, mida on kogunud **riiklikud raportöörid või samaväärsed mehhanismid** ja mille liikmesriigid on inimkaubandusevastase võitluse direktiivi artiklite 19 ja 20 kohaselt esitanud ELi inimkaubandusevastase võitluse koordinaatorile; teave, mida on andnud kodanikuühiskonna organisatsioonid, kes on **ELi kodanikuühiskonna inimkaubandusevastase platvormi**¹¹ ja **ELi kodanikuühiskonna e-platvormi** osalised; ja teave, mis on saadud asjaomastelt **ELi ametitelt, rahvusvahelistelt ja piirkondlikelt organisatsioonidelt**.

Liikmesriikide esitatud teave hõlmab peamiselt **ajavahemikku 2011–2013**. Siiski leidub aruandes ka ajakohasemat teavet, sealhulgas **statistilisi andmeid aastate 2013–2014 kohta**¹².

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:52012DC0286>.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_et.pdf.

⁶ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf.

⁷ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/asylum/general/docs/eu_action_plan_against_migrant_smuggling_et.pdf.

⁸ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/joint_communication_on_human_rights_and_democracy_en.pdf.

⁹ http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-gender-2016-2020-20150922_en.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-gender-2016-2020-20150922_en.pdf.

¹¹ Kogu teave ELi kodanikuühiskonna platvormi kohta asub komisjoni temaatilisel veebisaidil <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/>.

¹² Eritaotlus 2013. ja 2014. aasta statistiliste andmete saamiseks saadeti liikmesriikidele detsembris 2015.

II. INIMKAUBANDUSEVASTASE VÕITLUSE SUUNDUMUSED JA PROBLEEMID ELis

Sellise keeruka kuriteoliigi nagu inimkaubanduse täpse ulatuse hindamist raskendab ELi tasandil selle seotus muu kuritegevusega ja riikide õigusnormide erinevused. Viimastel aastatel on komisjon kogunud asjakohaseid statistilisi andmeid Eurostati kaudu. Eurostati värskem inimkaubandust käsitlev aruanne¹³ avaldati 2015. aastal ja selles käsitletakse ajavahemikku 2010–2012.

Suundumused, mis kajastuvad liikmesriikidelt käesoleva aruande koostamiseks edastatud statistilistes andmetes **aastate 2013–2014**¹⁴ kohta, langevad ühte eelmise perioodi suundumustega. Tuleb rõhutada, et need andmed käsitlevad registreeritud (tuvastatud ja eeldatavaid) ohvreid¹⁵. Paraku lubab nähtuse keerukus kindlatel põhjustel arvata, et ELi inimkaubanduse ohvrite tegelik arv on palju suurem.

- Kokku **registreeriti ELis 15 846 inimkaubanduse** (tuvastatud ja eeldatavat) **ohvrit**.
- Kõige ulatuslikum inimkaubanduse vorm on endiselt **seksuaalne ärakasutamine** (67 % registreeritud ohvritest), millele järgneb tööalane ärakasutamine (21 % registreeritud ohvritest). Ülejäänud 12 % registreeritud ohvritest kuulusid muude inimkaubanduse vormide alla.
- Rohkem kui kolm neljandikku registreeritud ohvritest olid naised (76 %).
- Vähemalt 15 % registreeritud ohvritest olid lapsed¹⁶.
- **65 %** registreeritud ohvritest olid **ELi kodanikud**.
- **Viis ELi riiki, mille kodanikke leidis** aastatel 2013–2014 registreeritud ohvrite seas **kõige rohkem**, olid Rumeenia, Bulgaaria, Madalmaad, Ungari ja Poola. Need on samad riigid, mis aastatel 2010–2012.
- **ELi-väliste riikide esiviisiku kodanikud** pärinesid Nigeeriast, Hiinast, Albaaniast, Vietnamist ja Marokost.

¹³ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf.

¹⁴ Käesoleva aruande jaoks koguti andmeid ajutise ja lihtsustatud menetluse käigus pärast Eurostati kahe inimkaubandust käsitleva töödokumendi avaldamist ja enne mis tahes tulevast ametlikku andmekogumist. Lisateavet selle kohta, kuidas komisjon kogub inimkaubanduse andmeid, leiab Eurostati statistilisi andmeid käsitleva töödokumendi „Inimkaubandus“ 2015. aasta väljaandest.

¹⁵ Koosõlas inimkaubandusevastases direktiivis sätestatud mõistega tähendab „tuvastatud ohver“ isikut, kelle asjaomased asutused on ametlikult inimkaubanduse ohvriks tunnistanud. Mõistet „eeldatav ohver“ kasutatakse inimkaubanduse ohvri kohta, kes vastab ELi direktiivis sätestatud tingimustele, aga keda pädevad asutused ei ole ametlikult ohvriks tunnistanud või kes on keeldunud ametlikust ja õiguslikust inimkaubanduse ohvriks tunnistamisest. Osa liikmesriike on kogunud andmeid mõlema rühma kohta, teised aga võtavad arvesse ainult ühe neist kahest rühmast.

¹⁶ Põhineb osaliselt vanuse põhjal liigitatud andmetel, mille on esitanud liikmesriigid.

- **6 324** inimesel oli inimkaubandusega seotud kuriteo tõttu ¹⁷ politseiga või kriminaalõigussüsteemiga ametlik kokkupuude¹⁸.
- Kokku teatati ELis inimkaubandusega seotud süüdistuse esitamisest **4 079** korral ja süüdimõistmisest **3 129** korral.

Statistiliste andmete üksikasjalikum analüüs on esitatud aruandele lisatud talituste töödokumendis.

Aastaandmete võrdlus näitab ajavahemikul 2013–2014 väiksemat registreeritud ohvrite koguarvu kui Eurostati töödokumendis aastate 2010–2012 kohta (8 034 ohvrit aastal 2013 ja 7 812 ohvrit aastal 2014; võrreldes 2010. aasta 9 710 ohvriga, 2011. aasta 9 438 ohvriga ja 2012. aasta 10 998 ohvriga). Ehkki mõlema ajavahemiku puhul kasutati sarnaseid andmekogumismeetodeid, ei oleks selles etapis mõistlik andmeid võrrelda – ei nende kahe kogumisprotsessi ega üksikute aastate andmeid –, sest dokumenteerimisvõtted ja õigusmõisted võivad erineda. Seetõttu tuleb aastaste kogunäitajate lahknevusi ja eeskätt väiksema arvu inimkaubanduse ohvrite registreerimise põhjusi edasi uurida ja analüüsida. See, et ohvrite päritoluriigid, sihtriigid, ärakasutamise vormid ning ohvrite vanus ja sugu on viie aasta vältel (2010–2014) samaks jäänud, näitab, et vaatamata tehtud jõupingutustele ei ole olukord muutunud¹⁹.

Neid asjaolusid arvestades on oluline, et **liikmesriigid jätkaksid pingutusi inimkaubanduse (vanuse ja soo põhjal liigitatud) andmete kogumise parandamise nimel, et seda valdkonda jälgida**. Sama tähtis on andmete kogumine inimkaubandusevastase tegevuse mõju mõõtmiseks. Statistiliste suundumuste püsimine kahel perioodil näitab, et **liikmesriigid peaksid tugevdama oma jõupingutusi kuritegevuse uurimisel, toimepanijatele süüdistuse esitamisel ja võimalike ohvrite väljaselgitamisel**. Komisjon on valmis toetama liikmesriikide püüdlusi selle saavutamiseks. See hõlmab paremat juhiste andmist ja andmete kogumist lisanäitajate kohta, et suurendada andmete usaldusväärsust ja võrreldavust.

Ärakasutamise vormidega seotud suundumused

Inimkaubandus on sotsiaalne nähtus, mis võib võtta erineva kuju. See kujuneb välja aja jooksul, olenedes sageli nõudlusest ja inimkaubitsejate leidlikkusest. Inimkaubandusevastase võitluse direktiivis esitatud erinevate ärakasutamise vormide loetelu ei ole ammendav, nii et inimkaubanduse mõistet saab täiendada uute ärakasutamise vormidega.

¹⁷ Osa liikmesriike ei ole kriminaalmenetluste andmeid esitanud. Lisaks tuleb märkida, et ehkki enamik liikmesriike nimetab üksikisikuid, viitab osa liikmesriike pigem juhtumitele või rikkumistele kui üksikisikutele.

¹⁸ Need võivad olla muu hulgas isikud, kes on olnud kahtluse all, keda on vahistatud või hoiatatud seoses kriminaalkuriteoga riiklikul tasandil. Mõistega tutvumiseks vt Eurostati kuritegevuse ja kriminaalasjades õigusemõistmise metaandmed vastavalt Euro SDMX metaandmete struktuurile (ESMS), http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_esms.htm.

¹⁹ Neid järeldusi kajastab ka veebruaris 2016 avaldatud Europoli aruanne inimkaubanduse olukorra kohta ELis „[Europol Situation Report. Trafficking in human beings in the EU](#)“.

Liikmesriigid ja muud osalejad peaksid eraldama inimkaubandusevastase võitluse ressursse jaotama proportsionaalselt, et võidelda tulemuslikult kõikide inimkaubanduse vormide, sealhulgas uute tekkivate vormide vastu, ja tagama inimkaubanduse suundumuste jälgimise.

- **Inimkaubandus seksuaalse ärakasutamise eesmärgil**

Inimkaubandus seksuaalse ärakasutamise eesmärgil on ELis ikka veel ülekaalukaim inimkaubanduse vorm. Statistiliste andmete kohaselt registreeriti 2013.–2014. aastal 10 044 seda liiki ärakasutamise ohvrit (67 % registreeritud ohvrite koguarvust). Esmajärjekorras ähvardab see oht naisi ja tüdrukuid (95 % registreeritud ohvritest), ehkki mõni liikmesriik on teatanud meessoost ohvrite arvu suurenemisest. Suurem osa ohvritest avastatakse seksitööstusest. Kättesaadav teave lubab oletada, et inimkaubitsejad lähevad seksuaalse ärakasutamise eesmärgil inimkaubanduse nähtavatelt vormidelt järjest enam üle vähem nähtavatele vormidele ja et nad kuritarvitavad füüsilisest isikust ettevõtja staatust.

Europoli andmetel võib „riikides, kus prostitutsioon on seadusega lubatud ja reguleeritud, nõudlus odava tööjõu järele mõjutada seksiäri“ ja nendes riikides „on palju hõlpsam tegutseda inimkaubitsejatel, kes soovivad kasutada oma ohvrite ärakasutamiseks õiguslikku keskkonda“²⁰. Lisaks muutuvad ka toimimisviisid, sest nähtavatelt prostitutsioonivormidelt minnakse üle vähem nähtavatele vormidele.

Käesoleva aruande jaoks kogutud andmed näitavad, et vaatamata senistele jõupingutustele ei ole suudetud seksuaalse ärakasutamise eesmärgil levivat inimkaubandust tõhusalt tõkestada ja see ei ole vähenenud. Liikmesriigid peaksid **jätkama ja isegi tugevdama pingutusi selle nimel, et võidelda seksuaalse ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu.**

- **Inimkaubandus tööalase ärakasutamise eesmärgil**

Mitu liikmesriiki on teatanud tööalase ärakasutamisega seotud inimkaubanduse elavnemisest (21 % registreeritud ohvrite koguarvust). Liikmesriikides on täheldatud ka seda liiki inimkaubanduse meessoost ohvrite arvu suurenemist, näiteks põllumajandussektoris. 2013.–2014. aasta statistiliste andmete põhjal olid 74 % tööalase ärakasutamise registreeritud ohvritest mehed²¹.

Inimkaubitsejad kasutavad ära lünki, mis esinevad töölubasid, viisasid, töötajate õigusi ja töötingimusi reguleerivate õigusaktide täitmise tagamisel või kontrollimisel. Inimkaubandus tööalase ärakasutamise eesmärgil ei ole ELis mingil juhul uus nähtus ja majanduskriisi tagajärjel on nõudlus odava tööjõu järele kasvanud²². Selleks toimetatakse inimesi

²⁰ Samas.

²¹ Liikmesriikide andmetel olid peamised meessoost ohvreid ära kasutavad majandusharud põllumajandus, ehitussektor, majutus- ja toitlustussektor, töötlev tööstus ja majapidamistööd. Naissoost ohvreid kasutatakse eelkõige ära majapidamistöde tegemisel.

²² Nagu on öeldud Europoli 2016. aasta veebruarikuises aruandes inimkaubanduse olukorra kohta „Situation Report. Trafficking in human beings in the EU“.

ebaseaduslikult ELi ja viiakse ELis ühest kohast teise, et nad teeksid tasustamata või väga vähe tasustatud tööd, elades ja töötades tingimustes, mis ei vasta nende inimväärikusele.

Sunniviisilised majapidamistööd on tööalase ärakasutamisega seotud inimkaubanduse vorm, mida on eriti raske avastada. Esmajärjekorras kannatavad selle all naised ja tüdrukud. Kuna see ärakasutamine toimub kodumajapidamistes, on selle ohvrid sageli isoleeritud, nende võimalused ärakasutamisest teatada või seda vältida on piiratud või puuduvad.

Ehkki tuleb rõhutada, et kõik ELi tööturul esinevad ärakasutamisuhtumid ei ole tingitud inimkaubandusest, on osa neist siiski sellega seotud. Niisugustel juhtudel **tuleb tööalase ärakasutamise eesmärgil toimunud inimkaubanduse ohvrid nõuetekohaselt tuvastada ja neid aidata.**

- *Inimkaubandus muu ärakasutamise eesmärgil*

2013.–2014. aasta statistiliste andmete kohaselt kasutatakse muul viisil ära 12 % ohvrite koguarvust.

Liikmesriikide teatatud muud ärakasutamise vormid on inimkaubandus sunniviisilise kerjamise, kuritegevuse, sunniviisilise abielu, näiliku abielu või elundite eemaldamise eesmärgil, kauplemine imikute ja väikelastega adopteerimise eesmärgil, kauplemine rasedate naistega nende vastsündinud laste müümise eesmärgil, inimkaubandus kanepi tootmiseks ja inimkaubandus uimastite salakaubaveo või uimastite müümise eesmärgil.

Liikmesriigid on teatanud ka juhtumitest, mille puhul inimesed langevad korraga **mitme ärakasutamise vormi ohvriks**, näiteks nendega kaubeldakse nii tööalase kui ka seksuaalse ärakasutamise eesmärgil või peale tööalase ärakasutamise seotud inimkaubanduse sunnitakse neid osalema kuritegevuses.

Liikmesriikide andmete põhjal võib oletada, et **füüsilise, vaimse ja arengupuudega inimeste ärakasutamine on kasvamas**. Samuti on teatatud roma päritolu inimestega kaubitsemisest **sunniviisilise kerjamise eesmärgil**. Veel kasutatakse inimkaubanduse ohvreid **narkomuuladena, kanepi kasvatamisel või hüvitistega seotud pettuste toimepanekul**. Lisaks värvatakse liikmesriikide teatel **rasedaid ja sunnitakse neid oma vastsündinud lapsi müüma**.

Üha sagedamini on täheldatud inimkaubandusega seotud sunniviisilisi²³ ja näilikke abielusid. Europol märgib, et praeguse rände- ja pagulaskriisi tagajärjel võidakse hakata

²³ Palume arvestada sellega, et liikmesriigid kasutavad termineid erinevalt, kuid peavad sageli silmas sarnaseid nähtusi, eriti näiteks näiliku abielu puhul, mida võidakse nimetada ka fiktiiv- või mugavusabieluks. ELi kodanike vaba liikumist reguleerivas ELi õiguses sätestatud mõistetega tutvumiseks vt käsiraamat, milles käsitletakse väidetavaid fiktiivabielusid ELi kodanike ja kolmandate riikide kodanike vahel ELi kodanike vaba liikumist käsitleva ELi õiguse raames, SWD(2014) 284, http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/swd_2014_284_et.pdf.

sõlmima rohkem sunniviisilisi abielusid, sest sisserändajad püüavad üha sagedamini saada seadusjärgset elamisluba²⁴.

Lastega kaubitsemise suundumused

Liikmesriikide teatel on lastega kaubitsemine üks suundumustest, mis on ELis eriti järsult kasvamas. 2013.–2014. aasta statistiliste andmete kohaselt olid ELis registreeritud 15 846 inimkaubanduse ohvrist vähemalt 2 375 lapsed²⁵.

Inimkaubandusvõrgustikud võtavad sihikule sotsiaalselt ja majanduslikult ebasoodsas olukorras olevad pered ja tõukavad nad võlgadesse, mida nood ei suuda tagasi maksta. Sellises olukorras võetakse võla väljanõudmise asemel vanematelt ära lapsed.

Lapsed kuuluvad inimkaubitsejate kõige haavatavamate sihtrühmade hulka. Organiseeritud kuritegelikud rühmitused eelistavad kaubitseda lastega, sest neid saab lihtsalt värvata ja kiiresti asendada²⁶. Ehkki lastega kaubitsetakse tavaliselt olukordades, mis ei ole rändega seotud, osutab saadud teave selle nähtuse süvenemisele teravnenud rändekriisi tõttu, mille jooksul ELi saabuvate laste arv on hüppeliselt kasvanud²⁷. Märkimisväärne osa sellistest lastest on saatjata, nad reisivad ELi ja ELis ilma vastutava täiskasvanuta või jäetakse pärast ELi jõudmist saatjata maha.

Inimkaubanduse ohvriks langenud laste tuvastamine ja nende õige isiku kindlakstegemine on kasvav probleem, sest nende haavatavus muudab nad inimkaubitsejate eelistatud sihtmärgiks.

Lastega kaubitsemine sunniviisilise kuritegevuse ja seksuaalse ärakasutamise eesmärgil on kasvamas. Peale selle, et lapsohvritel on suur oht korduvalt inimkaubanduse ohvriks sattuda, ähvardab neid ka **teisene ohvriks langemine**, kui neid koheldakse pigem kuriteo toimepanijana kui inimkaubanduse ohvrina²⁸.

Komisjon soovib teha ühtseid ja kooskõlastatud jõupingutusi selle nimel, et ennetada ja tõkestada lastega kaubitsemist, vähendada ohus olevate laste haavatavust, pakkuda lapsohvritele piisavat tuge ja tagada lastekaitse mõõtme lisamine kõikidesse meetmetesse, mille sihtrühm on lapsed, eriti terviklike lastekaitse süsteemide tugevdamise ja nende piiriülese koostöö kaudu²⁹.

²⁴ Europoli 2016. aasta veebruarikuine aruanne inimkaubanduse olukorra kohta „Situation Report. Trafficking in human beings in the EU“.

²⁵ Vanuseandmed olid kättesaadavad 15 846 registreeritud ohvrist ainult 13 841 puhul. Seetõttu võib tegelik arv olla suurem.

²⁶ [Europol, Intelligence Notification, Child trafficking for exploitation in forced criminal activities, 2014.](#)

²⁷ ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>, 22.12.2015.

²⁸ Samas.

²⁹ Lisateabe saamiseks vt komisjoni uuring suure riskiga rühmade kohta, http://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/study_on_children_as_high_risk_groups_of_trafficking_in_human_beings_0.pdf.

Inimkaubanduse ja organiseeritud kuritegevuse suundumused

Inimkaubandus on tavaliselt seotud organiseeritud kuritegevusega, ehkki esineb juhtumeid, mille puhul väikest hulka ohvreid kasutatakse ära kohapeal ja kus üksikud kurjategijad tegutsevad väiksema organiseeritusega. Inimkaubandusega seotud kuritegelikele ühendustele on iseloomulikud vabad, paindlikud võrgustikud, mis kohanevad kiiresti ja mida seob sugulus või etniline kuuluvus. Liikmete rollid vahelduvad sageli ja ühendused on tavaliselt esindatud mitmes riigis.³⁰

Inimkaubandus kui organiseeritud kuritegevuse raske vorm ja märkimisväärne julgeolekuoht nõuab koordineeritud ja sihipärast poliitilist lahendust ELi tasandil, nagu märgitakse Euroopa julgeoleku tegevuskavas. Selle lahenduse osana tuleks tõkestada ka muid seonduvaid kuritegusid, näiteks dokumentide võltsimine, uimastite salakaubandus, küberkuritegevus, lastepornograafia, rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine ja hüvitistega seotud pettused. Nende seonduvate kuritegevuse liikide olemasolu tähendab sageli, et inimkaubandust kui sellist ei ole uuritud ega dokumenteeritud³¹. Inimkaubanduse pidevalt ilmnevad uued vormid ja inimkaubitsejate võime kohaneda uute oludega muudavad kuritegude uurimise ja süüdistuse esitamise veelgi raskemaks.

Inimkaubanduse suundumused rände ja varjupaiga valdkonnas

Vastavalt komisjoni hiljuti avaldatud teatisele, milles antakse ülevaade Euroopa rände tegevuskava prioriteetsete meetmete rakendamise olukorrast,³² on olemas kindlad tõendid selle kohta, et inimkaubandusega seotud kuritegelikud võrgustikud on rändekriisi ära kasutanud, võttes oma tegevuse sihtmärgiks kõige haavatavamad rühmad, eriti naised ja lapsed. Inimkaubitsejad kuritarvitavad üha sagedamini varjupaigasüsteeme, mis ei ole alati ühendatud riiklike suunamismehhanismidega. Täheldatud on Liibüast lahkuvate nigeerlastest naiste ja tüdrukute arvu murettekitavalt järsku kasvu (2015. aasta jaanuarist septembrini hinnanguliselt 4 371, aasta varem 1 008, kellest 80 % on IOMi Itaalia esinduse hinnangul inimkaubanduse ohvrid)³³ ja kardetakse seksuaalse ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse riski kasvu.

EL tihendas 2015. aastal rändekriisi leevendamise ühe vahendina suurel määral koostööd kolmandate riikidega. Inimkaubandus on üks peamistest valdkondadest, milles tehakse koostööd Aafrika, Lääne-Balkani riikide ja Türgiga.

³⁰ Europoli 2016. aasta veebruarikuine aruanne inimkaubanduse olukorra kohta „Situation Report. Trafficking in human beings in the EU“.

³¹ Samas.

³² http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/managing_the_refugee_crisis_state_of_play_20160210_et.pdf.

³³ Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni Itaalia esindus, http://www.italy.iom.int/index.php?option=com_content&task=view&id=341&Itemid=46.

Esmase vastuvõtu süsteemi kohaselt tuleks veenduda, et kõik osalejad, kes on seotud kolmandate riikide kodanike esmase kontrolli, sõrmejälgede võtmise, isiku tuvastamise ja registreerimisega ning muude esmase vastuvõtu keskuse toimingutega, kooskõlastavad oma tegevust kohapeal, et inimkaubanduse ohvrid kiiresti kindlaks teha ja edasi suunata ning pakkuda sobival tasemel hoolt ja kaitset. Selle juurde peaks kuuluma inimestega esimesena kokku puutuvale personalile sobiva koolituse tagamine³⁴.

Interneti ja uute tehnoloogiate kasutamisega seotud suundumused

Internet ja uued tehnoloogiad võimaldavad organiseeritud kuritegelikel rühmitustel juurde pääseda suurele arvule võimalikele ohvritele, varjata oma tegevust ning toime panna väga erinevaid kuritegusid lühema ajaga ja palju suuremas ulatuses kui kunagi varem. Liikmesriikide teatel värvatakse paljud inimkaubanduse ohvrid veebi kaudu, eriti seksuaalse ja tööalase ärakasutamise juhtumite puhul.

Tuleb võtta meetmeid, et hoida ära ja tõkestada uute tehnoloogiate kasutamist inimkaubanduse ohvrite värbamiseks.

III. INIMKAUBANDUSE TÕKESTAMISEKS VÕETUD MEETMETE TULEMUSED

Enamik liikmesriike on juhtinud tähelepanu sellele, kui raske on mõõta inimkaubandusevastaste meetmete rakendamise tulemusi ja mõju. Kahjuks on vaid vähesed välja töötanud asjakohased näitajad või hinnanud oma riiklikke strateegiaid ja tegevuskavasid.

Et tagada tõhusad ettevaatavad poliitilised vahendid ja meetmed, on liikmesriikide strateegiate ja tegevuskavade korrapärase hindamine ning meetmete rakendamise tulemuste ja mõju mõõtmine komisjoni arvates väga tähtsal kohal.

Aruande käesolevas osas käsitletakse peamisi meetmeid, mida liikmesriigid on võtnud kolmes kõige olulisemas temaatilises valdkonnas, mis on sätestatud inimkaubandusevastase võitluse direktiivis ja ELi strateegias. Neid valdkondi käsitletakse põhjalikumalt käesolevale aruandele lisatud talituste töödokumendis. Töödokument sisaldab ka liikmesriikide esitatud näiteid ja komisjoni võetud meetmeid neis valdkondades.

³⁴ Vt inimkaubanduse ohvrite tuvastamise suunised eeskätt konsulaaresindustele ja piirivalveametnikele, [Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings, Especially for Consular Services and Border Guards](#), Euroopa Komisjon, 2013.

1. Kriminaalõigus, uurimistegevus ja süüdistuse esitamine

Inimkaubandusega seotud **süütegude uurimise ja süüdistuse esitamise juhtumite arvu suurendamine** on ELi õigus- ja poliitikaraamistiku üks esmatähtsaid valdkondi.

Süüdistuse esitamist ja süüdimõistmist on murettekitavalt vähe, eriti võrreldes tuvastatud ohvrite arvuga. Ehkki selle valdkonna uurimistegevuses on esitatavat süüdistust vaja põhistada oluliste asitõenditega, näitab käesoleva aruande jaoks kogutud teave, et liikmesriigid ei kasuta tõhusaid uurimisvahendeid piisavalt. Finantsuurimine ei ole süstemaatiline, vaid pigem juhtumipõhine, ja piirdub sageli kuritegeliku vara sissenõudmisega³⁵. See on vastuolus rahapesuvastase töökonna (FATF) normidega³⁶ ja nõukogu soovitustega³⁷.

Lisaks täheldati, et ohvritele langeb nii enne kui ka pärast kriminaalmenetlust liiga suur koormus. Mõningast teavet on selle kohta, et **sageli keeldutakse ohvritele politseijaoskonnas abi osutamast või neid peetakse ekslikult kuriteo toimepanijaks, misjärel neile esitatakse süüdistus ja nad mõistetakse süüdi**.

Saadud teave annab tunnistust pingutustest selle nimel, et **korraldada ühisuurimisi ja moodustada ühiseid uurimisrühmi, ning sellest tegevusest saadud positiivsetest kogemustest**, millele lisandub **kogu ELi hõlmava koostöö hoogustumine** selles valdkonnas.

Teabe puhul torkavad silma ka praktilised probleemid **arestimise ja konfiskeerimisega** juhtumites, millega kaasneb inimkaubandus, sealhulgas **kriminaaltulu avastamisega seotud probleemid** ja **ebatõhus rahvusvaheline koostöö**, kui raha on saadetud väljaspool ELi asuvasse riiki. Teadete kohaselt lõpeb **finantsuurimine** üha sagedamini vara arestimise ja seega ka konfiskeerimisega.

Inimkaubitsejad **kuritarvitavad** pidevalt **õiguspäraseid äristruktuure oma ebaseadusliku tegevuse varjamiseks**. Inimkaubandusevastase võitluse direktiiviga kehtestatakse ettevõtjatele õiguslikud kohustused, täpsemalt juriidilise isiku vastutus ja tema suhtes kohaldatavad sanktsioonid inimkaubandusega seotud rikkumiste eest (artikkel 5). Ehkki äritegevus võib inimkaubandust nii põlistada kui ka selle kõrvaldamisele kaasa aidata, ei teadvusta enamik äriühinguid selliseid seoseid ja **üksnes üksikud liikmesriigid on artikli 5 kohaselt juriidilisi isikuid vastutusele võtnud**.

Komisjoni kogutud andmed näitavad selgesti, liikmesriigid peavad pingutama rohkem selle nimel, et **suurendada süütegude uurimise ja süüdistuse esitamise juhtumite arvu ning vähendada tõendite kogumise menetluse ajal ohvritele ja nende tunnistustele langevat koormust**. Liikmesriigid võiksid selle saavutamiseks **välja töötada pidevad ja vajaduspõhised koolitused uurijatele, prokuröridele ja kohtunikele ning rakendada**

³⁵ Seda teemat käsitletakse põhjalikumalt kaasnevas talituste töödokumendis.

³⁶ Rahapesuvastane töökond (FATF) on valitsustevaheline organ, mille asutasid 1989. aastal osalisriikide ministrid.

³⁷ Aastatel 2008 ja 2011 nõukogus toimunud ELi vastastikuse hindamise viiendas voorus hinnati kõiki ELi liikmesriike finantskuritegude ja finantsuurimise valdkonnas.

korrapäraselt finantsuurimist (nagu on soovitanud rahapesuvastane töökond) ja muid tõhusaid jälitusteabel põhinevaid uurimisvahendeid, mille abil on võimalik hankida lisaks ohvrite tunnistusele erisuguseid tõendeid. Samuti peaksid nad eraldama seda liiki kuritegude lahendamiseks piisaval hulgal rahalisi vahendeid ja personali.

2. Tuvastamine, kaitse ja abi osutamine

ELi inimkaubandusevastase õigustiku ja poliitika tuumaks on ohvrikeskne lähenemine. Selle all mõistetakse sobivate mehhanismide loomist ohvrite varaseks tuvastamiseks ning nendele abi ja toe pakkumist koostöös asjaomaste tugiorganisatsioonidega.

Enamikul liikmesriikidel on väga raske **tagada ohvrite tingimusteta juurdepääs abile, neid toetada ja kaitsta**. Inimkaubandus on endiselt nähtamatu kuritegevus, sest **tuvastatud ohvrite arv on ikka veel väike**. Kahtlemata **jäävad paljud inimkaubanduse ohvrid tuvastamata ega saa seetõttu oma õigusi teostada**. Muret tekitab **ohvrite kohtlemine kriminaalmenetluse ajal**, mil neid ähvardab heidutamise ja teisese ohvriks langemise oht.

Soo- ja vanusepõhine abi ja toetus on siiani ebapiisav ja puuduvad teenused inimkaubanduse meessoost ohvritele. Varjupaikade ja majutuskohtade varustus ei võimalda alati ohvrite vajadusi rahuldada ning paljud lapsed ja täiskasvanud kaovad varjupaikadest, kus ei pakuta küllaldast hoolt.

Ehkki liikmesriigid teatavad laste vajadustega arvestavate meetmete võtmisest, jääb laste edasisuunamise määr madalaks ja püsivate lahenduste leidmiseks kasutatavad menetlused ei ole piisavad. Lapsohvritele eestkostjate määramisega on ikka veel probleeme ja kogu ELis rakendatavate erinevate tavade suur hulk suurendab keerukust veelgi, eriti piiriüleste juhtumite puhul.

ELi strateegias kavandatud ja nõukogu järelustes kinnitust leidnud erimeetmega³⁸ kutsutakse liikmesriike üles välja töötama või ajakohastama **riiklikke suunamismehhanisme, et kooskõlastada tuvastamise, abistamise, kaitse ja taaslõimumisega seotud osalejate tegevust**. Komisjonile kättesaadava teabe kohaselt **on üle poole liikmesriikidest³⁹ muutnud oma riiklikud suunamismehhanismid ametlikuks**. Ehkki ELi strateegias kutsutakse üles ühtsel lastekaitseüsteemil põhinevale lähenemisele, **kaasatakse lastekaitseteenuseid suunamismehhanismidesse endiselt vähe**. Liikmesriigid teatavad, et ohvritele osutatavate teenuste kvaliteet on mehhanismide kasutuselevõtmise järel paranenud. Siiski on nende üldise mõju mõõtmine endiselt keeruline.

³⁸ Oma järelustes, milles Euroopa Liidu Nõukogu väljendas heameelt ELi strateegia üle, kutsus ta liikmesriike üles välja töötama või ajakohastama toimivaid riiklikke suunamismehhanisme, nagu lepitati kokku ELi poliitikatsükli, milles kirjeldatakse ohvrite paremaks tuvastamiseks, edasisuunamiseks, kaitseks ja abistamiseks ning kõikide asjaomaste avalike asutuste ja kodanikuühiskonna kaasamiseks kasutatavaid menetlusi, http://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/council-conclusions-new-eu-strategy_en.

³⁹ Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Kreeka, Küpros, Läti, Malta, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Taani, Tšehhi, Ungari, Ühendkuningriik.

Ohvrite jaoks, kellega kaubitsetakse väljaspool nende päritoluriiki, on esmavajalik ka **riikidevaheline koostöö**, sealhulgas **riikidevahelised suunamismehhanismid**. Piiriüleses teabevahetuses inimkaubanduse ohvrite ja nende ärakasutajate kohta on seepärast väga tähtsal kohal **Schengeni infosüsteem**, sest see on peamine andmebaas, milles registreeritakse kadunud isikud kogu Euroopas. **Tulevane riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem** aitab avastada ja tuvastada inimkaubanduse ohvriks langenud kolmandate riikide kodanikke, talletades nii viisanõudest vabastatud isikute kui ka viisaomanike andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise kohta.

Kõiki ohvreid tuleb kohelda võrdselt ja liikmesriigid peavad tegema ühesuguseid jõupingutusi kõikide ärakasutamise vormide ohvrite tuvastamiseks, kaitsmiseks ja abistamiseks. Ilmselt peab inimkaubandusevastane poliitika keskenduma ohvritele. Ühtki ärakasutamise vormi ei tohiks jätta tähelepanuta ja konkreetse olukorra hindamise järel tuleks kanda hoolt ohvrite vajaduste eest.

Ohvreid tuleks käsitleda eelkõige kui **õiguste omajaid** ning nad peavad olema võimelised oma õigusi mõistma ja teostama. Selleks soovib komisjon võtta riigi tasandil kõik asjakohased meetmed, et tagada **inimkaubanduse ohvrite varane tuvastamine** kooskõlas kohustusega pakkuda abi ja toetust kohe, kui on mõistlikult alust arvata, et tegemist on ohvritega. **Riiklike suunamismehhanismide ametlikuks muutmine või loomine** on suur samm selle poole. Selliseid mehhanisme tuleks järjekindlalt ja sisuliselt **jälgida ja hinnata koostöös kodanikuühiskonna ning akadeemiliste ringkondadega.**

Inimkaubanduse lapsohvrite seisukohalt peaks **lähemena lastekaitsele terviklikult.** See lähenemine peaks tuginema ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtetele, sealhulgas lapse parimate huvide arvessevõtmisele ja eestkostesüsteemide tugevdamisele. Ja viimaks on **kadunud lastest teavitamise süsteemi loomine Schengeni infosüsteemi raames** otsustav samm, mille abil tagada lapsohvrite varane tuvastamine.

3. Ennetusmeetmed

Inimkaubanduse tõkestamise põhivahendid on inimkaubitsejate tegevuse uurimine, neile süüdistuse esitamine ja nende süüdimõistmine. Paraku rakendatakse neid vahendeid alles siis, kui kuritegu on juba toime pandud ja ohvrid on oma põhiõiguste rikkumise tagajärjel juba kannatada saanud. Inimkaubandust on võimalik välja juurida ainult siis, kui kõiki ELi ja riiklikul tasandil kättesaadavaid vahendeid kasutades **suudetakse ära hoida kuriteo toimepanek.**

Ennetustöö on vaja asetada tulu teenimisest ja nõudlusest ajendatud kuritegevuse laiemasse konteksti. **Inimõigustel põhineva lähenemise rakendamine peaks tagama, et need, kes saavad kuritegevusest tulu ja kasutavad ohvreid ära, tuuakse kohtu ette.**

Liikmesriigid on teatanud inimkaubandusevastase võitluse direktiivi artikli 18 kohaste **ulatuslike ennetusmeetmete võtmisest**, näiteks koolitusest ja teadlikkuse suurendamisest. On teatatud, et **inimestega esimesena kokkupuutuvate töötajate koolitamise järel on**

inimkaubandusjuhtumite avastamine sagenenud. Kahjuks on vähe teada selle kohta, millist mõju avaldavad sellised meetmed nõudlusele ja ennetustegevusele.

Saadud teabes käsitletakse ka **koolitustegevuse juhuslikku laadi, eriväljaõppe puudumist ning soopõhist ja lapsekeskset lähenemist**. Samuti tuleb rõhutada tarvidust vajaduspõhiste koolituste järele **eeskätt selleks, et tulla toime inimkaubanduse eri vormide eripäradega**.

Lisaks tõstavad liikmesriigid esile **erasektori rolli inimkaubanduse ennetamisel**.

Ohvrite teenuste kasutamise kriminaliseerimine

Mõõde, millele liikmesriigid on vähem tähelepanu pööranud, on seadusandlikud muudatused, mis võimaldaksid sihikule võtta inimkaubanduse ohvrite teenuste kasutajad, nagu on soovitatud **inimkaubandusevastase võitluse direktiivi artikli 18 lõikes 4**. Praeguse seisuga **peavad umbes pooled liikmesriigid inimkaubanduse ohvrite pakutud teenuste kasutamist kriminaalkuriteoks, kui seda on tehtud teadmises, et kõnealune isik on inimkaubanduse ohver**⁴⁰.

Tööandjatele kohaldatavate karistuste direktiiv,⁴¹ mille kohaldamisala on sarnane, kuid kitsam, sisaldab juba sätet, et liikmesriigid peavad määrama kriminaalkaristuse tööandjatele, kes kasutavad ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööd või teenuseid teadmises, et need on inimkaubanduse ohvrid. Seetõttu on kindlasti vaja tagada järjepidevus ja kõrvaldada olemasolevatest õigusaktidest lüngad, mis võivad soodustada karistamatust.

Sageli on inimkaubanduse ohvrite teenuste kasutajate kriminaliseerimine seotud prostitutsiooniga. Lasteprostitutsiooni puhul on kaudselt abi ka **laste seksuaalset kuritarvitamist käsitlevast direktiivist**,⁴² mille toel saab võidelda lastega kauplemise vastu. Direktiiviga kohustatakse liikmesriike tagama, et prostitutsiooni raames lapsega seksuaaltegevuses osalemine on kriminaliseeritud ja selle suhtes on ette nähtud vangistuse miinimummäärad.

Komisjonile edastatud teave osutab selgele **vajadusele tugevate kaitsemeetmete järele, millega tagatakse, et ei karistata mitte ohvreid, vaid isikuid, kes neid eksploateerivad ja ära kasutavad**. Kuni seda probleemi ei lahendata, koheldakse ohvreid karistust väärivate kurjategijatena, samal ajal kui süüteo toimepanijad ja ärakasutajad teenivad sellise tegevusetuse pealt tulu. **Seepärast on ülimalt oluline võtta meetmeid, sealhulgas õigusmeetmeid, et vähendada nõudlust, mis soodustab inimkaubandust kõigi ärakasutamise vormide eesmärgil**.

⁴⁰ Käesoleva aruande eesmärk ei ole uurida, kuidas täidavad liikmesriigid direktiivi artiklist 18 tulenevaid kohustusi, sest seda käsitletakse artikli 23 kohaselt nõutavas eraldi aruandes. Siinses aruandes esitatud teave ei ole ammendav ega mõjuta mingil viisil Euroopa Komisjoni järeldusi.

⁴¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:ET:PDF>.

⁴² [Direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust](#).

4. Rahaline toetus inimkaubanduse tõkestamiseks ja õiguslike kohustuste rakendamiseks

Nii liikmesriigid kui ka vabariikid peavad inimkaubandusevastases võitluses üheks olulisemaks takistuseks **väheseid saadaolevaid vahendeid inimkaubandusevastaste meetmete võtmiseks, ohvrite abistamiseks ja ennetusmeetmete rakendamiseks riigi tasandil**. Ka üleilmne majanduskriis avaldab selliste vahendite eraldamisele kahjulikku mõju.

Enamikus liikmesriikides ei paku praktilist abi mitte riigi- või kohalikud asutused, vaid vabariikid. Seetõttu tuleb kindlustada selliste ühenduste rahastamine, et neil oleks võimalik osutada inimkaubanduse ohvritele tõhusat ja jätkusuutlikku lühi- ja pikaajalist abi.

Eelarvest on vaja eraldada piisavalt vahendeid tõhusaks võitluseks inimkaubanduse vastu ja seda tuleb teha koostöös kodanikuühiskonnaga. Kõikide inimkaubandusevastase võitluse seisukohast sobivate **ELi fondide tõhus kasutamine** liikmesriikides ja **kulutõhusate riiklike meetmete rakendamine** võib anda käegakatsutavaid tulemusi ja avaldada pikaajalist mõju.

JÄRELDUSED

Käesoleva aruande jaoks liikmesriikidelt ja muudelt huvirühmadelt saadud andmed võimaldavad tõsta esile mitut **olulist ülesannet**, mille EL ja selle liikmesriigid peavad lahendama esmajärjekorras, tehes selleks asjakohaseid jõupingutusi ja eraldades sobivad vahendid.

Seda arvestades peaksid liikmesriigid **võtma käsile kõik ärakasutamise vormid ja eelistähtsustama nendevastast võitlust**; suurendama **süütegude uurimise ja süüdistuse esitamise juhtumite arvu ja tulemuslikkust**; töötama selle nimel, et **parandada andmete kogumist** inimkaubanduse valdkonnas; keskenduma **kõikide ohvrite varasele tuvastamisele**, sealhulgas kehtestama õiged mehhanismid, mis võimaldavad seda teha; tagama kõikidele ohvritele **kaitse ja abi** pakkumise; võtma **soopõhiseid** meetmeid ja kasutama kogu tegevuses **lapsekeskset lähenemist**; keskenduma **kõige haavatavamatele ohvritele**, sealhulgas riskirühma lastele; pakkuma **lapsohvritele piisavat toetust**; **ennetama** inimkaubandust, kaotades **nõudluse**, mis soodustab kõiki ärakasutamise vorme; hindama korrapäraselt **riiklike strateegiaid ja tegevuskavasid**; eraldama **piisavalt vahendeid** inimkaubanduse vastu võitlemiseks; ja **tegema sisulist koostööd kodanikuühiskonnaga**.

On oluline, et liikmesriigid innustaksid **valitsusi ja sõltumatuid ühendusi osalema korrapäraselt ELi riiklike raportööride ja samaväärsete mehhanismide võrgustikus**, et nad suudaksid teadlikult ja kooskõlastatult töötada **operatiivsel, strateegilisel ja järelevalve tasandil**.

Kõikide asjakohaste rahvusvaheliste ja piirkondlike õigusaktide ratifitseerimine liikmesriikides võib suurendada ühiste jõupingutuste tulemuslikkust ja järjepidevust. Seepärast tuleb hoogsamalt **tihendada rahvusvahelist koostööd** teabevahetuse, andmekogumise, teadusuuringute, järelevalve ja hindamisega seotud vajaduste täitmisel, et

tagada meetmete võimalikult suur mõju, vältida jõupingutuste kattumist ja vähendada liikmesriikide halduskoormust.

Inimkaubandusevastase võitluse direktiivi vastuvõtmine ja riikide tasandil toimuvad ülevõtmisprotsessid⁴³ on loonud hea võimaluse suurendada teadlikkust nähtuse ulatusest ELis ja tekitanud vajaduse tõkestada seda mitmesuguste ennetamise, kaitse ja süüdistuse esitamisega seotud vahenditega. Lõpptulemusena **tagavad liikmesriigid ELi direktiivi nõuetekohase ja täieliku rakendamisega kuritegude ennetamise, toimepanijatele süüdistuse esitamise ja – mis kõige olulisem – ohvrite kaitse.**

Komisjon jätkab tööd selle nimel, et kujundada välja kooskõlastatud ja järjepidev vastutegevus inimkaubandusele. 2016. aasta lõpuks avaldab komisjon kooskõlas inimkaubandusevastase võitluse direktiivi artikliga 23 kaks järgmist aruannet direktiivi järgimise kohta ja kriminaliseerimise kohta, millega kaasneb 2016. aasta järgne inimkaubanduse strateegia.

⁴³ 27 liikmesriigist, kelle suhtes direktiivi kohaldatakse, on 26 teatanud praeguseks komisjonile selle täielikust ülevõtmisest.